[א]דלא אתי עשה ודחי את ל"ת ועשה ליליף מכהן דדחי אלא מכהן לא ילפינן מה לכהן שכן לאו שאינו שוה בכל °נזיר מכהן נמי לא יליף שכן לאו שאינו שוה בכל ומאן דמוקים להאי ראשו בנזיר למה לי זקנו מיבעי ליה לכדתניא (א) זקנו מה ת"ל לפי שנאמר ופאת זקנם לא יגלחו יכול אף כהן מצורע כן ת"ל זקנו ומנלן דבתער א)דתניא ופאת זקנם לא יגלחו יכול אף גילחו במספרים יהא חייב ת"ל ולא תשחית אי לא תשחית יכול ליקטן במלקט וברהיטני חייב ת"ל ופאת זקנם לא יגלחו איזו גילוח שיש בו השחתה הוי אומר זה תער ומאן דמפיק ליה להאי ראשו ללאו גרידא למה לי למיכתב ראשו ולמה לי למיכתב זקנו משמע למידחי לאו גרידא ומשמע למידחי ל"ת ועשה הילכך ב)שקול הוא ויבואו שניהם כהן מנזיר לא יליף שכן ישנו בשאלה נזיר מכהן לא יליף שכן לאו שאינו שוה בכל ובעלמא לא ילפינן מינייהו משום דאיכא למיפרך כדאמרן (ב): אמר רב מיקל אדם כל גופו בתער מיתיבי [ב]המעביר בית השחי ובית הערוה הרי זה לוקה ג)[ג]הא בתער הא במספרים והא רב נמי בתער קאמר כעין תער אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן המעביר בית השחי ובית הערוה לוקה מיתיבי העברת שיער אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים ד)°מאי לוקה נמי דקאמר [ד]מדרבנן

איכא

ולמאן דמוקים ליה להאי ראשו בנזיר. ויליף כהן מנזיר א"כ למה לי דכתב רחמנא זקנו במצורע [ויקרא יד]: **מיבעי ליה.** לתגלחת מצורע שיהא בתער ולא במלקט ורהיטני וכדתניא א)זקנם לא יגלחו [שם כא] יכול אפילו מצורע תלמוד לומר זקנו התיר במצורע מה שאסר הכתוב גבי גילוח זקן שלא אסר הכתוב אלא בתער שעושה השחתה אבל במלקט ורהיטני לא וכדאמרינן בפרק שלשה מינין (לעיל מ:) דאי ס"ד עביד במלקט ורהיטני נמי מלוה קעביד לשתוק קרא מיניה ותו (ג) לא מדלא כתיב ביה תער מוטב דליעבד במלקט ורהיטני משום דריש לקיש דאמר כל מקום שאתה מוצא וכו': (ד) **ולמאן דמפיק ליה להאי ראשו.** לעשה ול"ת דבנזיר אצטריך ב)ליה זקנו לתגלחת דמצורע בתער אלא למאן דמפיק ליה להאי ראשו ללאו גרידא למה ליה למיכתב זקנו כלל אי משום עשה ול"ת ליכתוב רחמנא ראשו ותו לא דהוי משמע דלמידחי לאו גרידא קאתי לאו דלא תקיפו ה) ומשמע נמי למידרשיה גבי נזיר דהאי קרא שקול הוא דלא מסתיים ג)מהיכא קאי ומשום הכי אית לך למימר שיבואו שניהם ממנו: לעולם אצטריך למיכתב זקנו משום למידחי עשה ול"ת דבכהן דאי אמרת דלא ליכתוב זקנו וכי אתא ראשו למידחי עשה ול"ת דבנזיר הוא דאתא אכתי ליכא למיגמר מיניה עשה ול"ת דבכהן משום דאיכא למיפרך מה לנזיר שכן ישנו בשאלה. ואי אמרת נמי דהאי ו)ראשו משום עשה ול"ת דבכהן הוא דאתא אכתי לית לך למילף מיניה עשה ול"ת דבנזיר משום דאיכא למיפרך כדאמרן דאי מנזיר איכא למיפרך מה לנזיר שכן ישנו בשאלה ואי מכהן מה לכהן שכן לאו שאינו שוה בכל הילכך אצטריך ליה זקנו לעשה ול"ת דבכהן וראשו ללאו גרידא: **אמר רב מיקל אדם כל גופו בתער.** ואין בו משום לא ילבש גבר שמלת אשה ז): **המעביר שער שבבית השחי.** תחת אצילי ידיו: **כעין תער.** שגוזז במספרים בסמוך לבשר כעין תער: **מיתיבי** ד) **העברת שער.** של כל גופו כגון שבבית השחי ושבבית הערוה אינה מדברי תורה ואת אמרת דלוקה: **מאי לוקה.** דאמרי מכות מרדות מדרבנן:

איכא

נזיר מכהן נמי לא יליף שכן לאו שאינו שוה בכל הוא. והשתא הוה מצי למיפרך אמאי לא [ילפינן] מנזיר דעלמא[1] דאתי עשה ודחי ל"ת ועשה אפי' שוה בכל דנזיר שוה בכל הוא ולמסקנא ניחא דפרכינן בסמוך מה לנזיר שכן ישנו בשאלה:

ולמאן דמוקי ראשו בנזיר זקנו למה לי. לחנם פי' הש"ס כן (ה) דכוותיה קיימא גם לחנם שינה לשונו דקאמר לעיל דלמאן דמפיק ראשו לעשה ול"ת: מבעיא ליה לכדתניא. למילף דתגלחת מצורע בתער הוא דאילו מראשו דנזיר [לא] נפקא דסבירא לן[2] כמ"ד פ' ג' מינין (לעיל מ.) דנזיר חייב בכל מעבירין ולהכי אצטריך זקנו דאילו השחתת זקן אינה אלא בתער כדמפרש ואזיל וצ"ע כי פריך זקנו למה לי אמאי לא משני וליטעמיך הא (ו) קי"ל דאין עשה דוחה ל"ת ועשה נילף מנזיר מצורע דדחי אלא מאי אית לך למימר מה לנזיר שכן ישנו בשאלה:

ולמאן דמפיק ראשו ללאו גרידא למה לי. (ז) לכתוב זקנו לבד דמשמע בין זקנו דכהן בין זקנו דישראל ומינה שמעי' (בין) ל"ת גרידא בישראל ומינה שמעי' ל"ת ועשה (ח)מכהנים[3] דמקרא מלא דיבר הכתוב ואע"ג דראשו נמי מקרא מלא הוא ולא בעי לאוקומי אלא בראשו גרידא ולא בראשו דנזיר שאני התם דשני לאוין הן לאו דהקפה ולאו דנזיר תער לא יעבור הילכך לא מסתברא ליה למימר כולי האי מקרא מלא לאוקומי אפילו בראשו דנזיר אבל השחתת הזקן הכל לאו אחד הוא בין דישראל לא תשחית פאת זקנך בין דכהנים ופאת זקנם לא יגלחו הילכך נראה לומר דמקרא מלא דיבר הכתוב דעשה דמצורע דזקנו ידחה בין לאו דישראל בין לאו דכהנים כיון דאזהרה אחת היא:

הר"ף והשתא מצי לשנויי דאי מזקנו איכא למיפרך שכן לאו שאינו שוה בכל הוא דליתיה בנשים (ט) ואיצטריך ראשו דאם אינו ענין ללאו שאינו שוה בכל תניהו ענין לשוה בכל ונראה[4] דסלקא דעתיה דשקולים הן ולכך מודה לו[5] דל"ת גרידא השוה בכל כמו ל"ת ועשה שאינו שוה בכל אלא הצריך יותר דאיידי דבעי לאסוקי הך פירכא מסיק ואזיל לכולי צדדי דפירכות ומשני כהן מנזיר לא יליף שכן ישנו בשאלה ונזיר מכהן לא יליף שכן לאו שאינו שוה בכל ובעלמא לא ילפינן מינייהו משום דאיכא למיפרך כדאמרן וקשה להר"ס (י)דמאי קאמר כהן מנזיר לא יליף כו' לימא דכהן אצטריך משום תער דבעינן תער במצורע כדקא אמרינן וע"ק לו דקא פריך למ"ד ראשו ללאו גרידא וקמהדר ליה למ"ד ראשו לנזיר אתא מדקאמר כהן מנזיר לא יליף כו' לכך נראה להר"ס לפרש דמשמע ליה השתא כיון דמסקינן דזקנו אתא לאשמועי' תער מעתה למאן דאית ליה דראשו אתא ללאו גרידא מנלן דנזיר מצורע (כ) מגלח וכהן מצורע אלא על כרחיך צריך לומר דמקרא מלא דבר הכתוב דכיון דקרא סתמא כתיב מיירי בכל ענין בין שהוא כהן בין שהוא נזיר ולמה לי למיכתב זקנו ואם תאמר והא שפיר אצטריך לאשמועינן דתגלחת מצורע בתער וי"ל דהכי פריך למה ליה לתנא דלעיל לאיתויי זקנו למילף דכהן מצורע מותר בתגלחת דקתני זקנו מה ת"ל כו' מראשו[6] שמעינן שאפילו נזיר מצורע מגלח ראשו אע"ג דאיכא לאו ועשה דקרא סתמא כתיב (ל) דמיניה משמע שגם כהן מגלח זקנו דהשתא סבירא ליה לההיא תנא הם שקולין ומשני אין הכי נמי דודאי סבירא ליה דמקרא מלא דבר הכתוב ומראשו גרידא שמעינן שגם נזיר מצורע מגלח ראשו ואפי' הכי אי לאו דכתב רחמנא זקנו לא הוה שמעינן כהן כדפרישית[7] שכן ישנו בשאלה ואי כתב זקנו לא הוה שמעינן נזיר שכן לאו שאינו שוה בכל ולפי מסקנא זו תנא דמוקי ראשו ללאו גרידא ה"ה דשמעינן מיניה לאו ועשה ומה שהזכיר לאו דהקפה גרידא לגלות לנו דעתו דסבר דאי לאו הני קראי דראשו וזקנו אפילו לאו גרידא לא הוה ידעינן שיהא עשה דוחה אותו דקרא דגדילים הוה מוקמינן ליה לכדרבא: ובעלמא לא ילפינן[8] כדאמרן. כלומר דאיכא למיפרך מה לכהן שכן לאו שאינו שוה בכל ומה לנזיר שכן ישנו בשאלה ואם תאמר ונילף מתרווייהו במה הצד ואור"י דאיכא למיפרך מה לעשה דמצורע דאיכא שלום בית וככי האי גוונא אמרינן בפ' שילוח הקן (חולין דף קמא.) דסלקא דעתך אמינא עשה דלפרי מצורע לידחי לא תעשה א] ועשה דשילוח הקן משום שלום בית ח): **אמר** רב מיקל אדם כל גופו בתער מיתיבי כו' הרי זה לוקה. משום לא ילבש גבר כדדרשינן בסמוך לא קשיא הא בתער הא במספרים והא רב נמי בתער קאמר כעין תער: **א"ר** יוחנן המעביר בית השחי ובית הערוה הרי זה לוקה מיתיבי העברת תער[9] אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים והוה מצי לסיועיה מברייתא דלעיל אלא ניחא ליה לשנויי מאי לוקה דרבנן[10] דלא ליפלגו ברייתות אהדדי ר'[11] יוחנן אף במספרים אוסר ומשמע[12] דרבי יוחנן פליג אדרב:

איכא

עין משפט נר מצוה

יא א מיי' פ"ז מהלכות נזירות הלכה טו:

יב ב ג ד מיי' פי"ב מהלכות ע"ז הל' ט סמג לאוין סד טוש"ע י"ד סי' קפב סעיף א:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' מיבעי ליה לכדתניא ופאת זקנם לא יגלחו יכול אף גילחו במספרים כצ"ל ותיבות זקנו מה ת"ל לפי שנאמר ופאת זקנם לא יגלחו יכול אף כהן מצורע כן ת"ל זקנו ומנלן דבתער דתניא נמחק: (ב) שם דאיכא למיפרך כדאמרן. נ"ב בריש יבמות כתבו התוספות ואית דלא גרסי כדאמרן ומפרש דקאי איכא למיפרך אהא דקאמר בתר הכי אמר רב כו' דלמאי דמסיק כעין תער איכא למיפרך כיון דלאו דידהו קל אתי עשה ודחי להו וא"כ ליכא למיגמר מינייהו במה הצד וע"ש בדף ו בד"ה שכן ישנו בשאלה: (ג) רש"י ד"ה מיבעי ליה וכו' לישתוק קרא מיניה ותו מדלא כצ"ל ותיבת לא נמחק: (ד) בא"ד שאתה מוצא וכו' הס"ד ואח"כ מ"ה ומאן דמפיק ליה וכו' דלמאן דמפיק ליה וכו' דלא מסתיים אהיכא קאי: (ה) תוס' ד"ה ולמאן וכו' פי' הש"ס כן דהא י"ל דכוותיה דאידך קיימא גם: (ו) בא"ד הא דקי"ל דאין עשה: (ז) ד"ה ולמאן דמפיק וכו' למה לי למיכתב ראשו ולמה לי למיכתב זקנו ליכתוב זקנו לבד: (ח) בא"ד ל"ת ועשה דנזיר מכהנים דמקרא: (ט) ד"ה הר"ף וכו' דליתיה בנשים להכי איצטריך וכו' דשקולין הן דכך חמור לו ל"ת גרידא: (י) בא"ד וקשה להר"ס דאמאי קאמר וכו' למ"ד ראשו לנזיר הוא דאתא מדקאמר: (כ) בא"ד מנלן דנזיר מצורע וכהן מצורע מגלח אלא על כרחיך: (ל) בא"ד ומיניה משמע נמי שגם כהן:

◆

פי' הרא"ש

ומאן דמוקי ראשו בנזיר זקנו למה לי הוה מצי לשנויי דכהן מנזיר לא אתי שכן ישנו בשאלה כדקאמר בסמוך אלא דעדיפא מיניה קא משני דמיבעי ליה לכדתניא דאינו חייב על השחתת זקן אלא בתער ומדאיצט' זקנו למדחי לאו ועשה דכהן ש"מ דמצורע אינו מגלח אלא בתער דאי מצי לגלוחי בלא תער לא הוה דחי. ומנזיר לא שמעי' ליה דשמא ס"ל כמאן דאמר פ"ג מינים לא יעבור לרבות כל המעבירים: ומאן דאוקי ראשו ללאו גרידא ל"ל למכתב ראשו ולמה לי למכתב זקנו. ליכתוב זקנו דמשמע בין בישראל דאיכא לאו גרידא בין בכהן דאיכא לאו ועשה ולשתוק מראשו: ומשני דלאו ועשה שקולים הם דבכל חד מנייהו איכא פירכא ולא ילפי מהדדי. ובעלמא נמי לא ילפי מינייהו כדאמר דמה לכהן שאינו שוה בכל הילכך לא ילפינן מיניה שידחה עשה ל"ת ועשה: אמר רב מיקל אדם כל גופו בתער אפי' בית השחי ובית הערוה ואין בזה משום לא ילבש גבר שמלת אשה. אבל בפאת זקן וראש לא איירי רב אלא בשאר הגוף קאמר: ה"ז לוקה משום לא ילבש וכו'. כעין תער במספרים סמוך לבשר: מיתיבי העברת שער אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים וקשה לר"י דאמר לוקה. וה"ה דהוה מצי למפרך השתי ברייתות אהדדי ולשנויי כדמשני מאי לוקה כדקתני מכת מרדות:

מסורת הש"ס

א) לעיל מ: קדושין לה: מכות כא., ב) [ב"ק ג. זבחים ד: ערכין ד:], ג) כי קאמר רב בשאר אברים. כך היא גירסת כל הפוסקים [רב אלפס מכות פ"ג דף רפה. מיתיבי המעביר בית השחי ובית הערוה הרי זה לוקה כי קאמר רב בשאר אברים אבל בית השחי ובית הערוה לא אמר ושאר אברים מי שרי והא תניא העברת שיער אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים כי קאמר רב במספרים וכי תניא ההיא בתער והא רב בתער קאמר אימא כעין תער ע"כ גי' רב אלפס שם ועמ"ש תוס' לקמן נט. ד"ה ההוא בשם בעל ה"ג], ד) [דוגמתו שבת מ: וש"נ], ה) [ויקרא יט], ו) גי' א"מ זקנו, ז) [דברים כב], ח) [ועי' היטב תוס' יבמות ה. ד"ה שכן],

◆

נוסחת הריב"ן

א) ופאת זקנם לא יגלחו כו' ת"ל זקנו ומה (מצורע) שאסר הכתוב גבי גילוח זקן שלא אסר הכתוב אלא בתער שעושה השחתה התיר לך הכתוב גבי מצורע אבל במלקט ורהיטני לא וכדאמר בפ' כו' דאי ס"ד דכי עביד: ב) אצטריך לתגלחת: ג) אהיכא: ד) מיתיבי איסור העברת שער:

◆

גליון הש"ס

גמ' נזיר מכהן נמי לא יליף. עי' לעיל דף מא ע"ב תד"ה ואי כתב: שם מאי לוקה דקאמר. שבת דף מ יבמות דף כח חולין דף קמא ע"ב:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוד"ה הר"ף וכו' דסד"א וכו' לדחי ל"ת. נ"ב אין זה מדוקדק דבחולין לא נזכר מדיחוי ל"ת כ"א דחיית עשה. ול"ע:

◆

הגהות התוספות

1. נ"ל אדעלמא. 2. נ"ל דסבירא ליה. 3. נ"ל בכהנים. 4. מתיבת ונראה עד שאינו שוה בכל הוא הגה"ה שלא מדברי התוס'. 5. נ"ל דכך שווה לי ל"ת ותיבות ולכך מודה לו נמחק. 6. נ"ל הא מראשו. 7. נ"ל כדמפרש. 8. נ"ל לא ילפינן מנייהו דאיכא למיפרך כדאמרן. 9. נגל"ל שער. 10. נ"ל מדרבנן. 11. נ"ל ור' יוחנן. וכ"ה בס"י. 12. נ"ל דמשמע.

◆

מוסף רש"י

ופאת זקנם לא יגלחו. גבי כהנים כתיב, ולא תשחית את פאת זקנך בישראל כתיב, וילפינן להו בגזירה שוה האי מהאי, והכי אמרינן בהדיא בפ"ק דקדושין (לה:) ג"ש דפאה פאה להכי הוא דאתא דתניא לא יגלחו כו' (מכות כא.). **ת"ל ולא תשחית.** ומספרים אינן משחיתים, שאין חותכין שיער כנגד עיקר כתער (שם). **במלקט.** פליי"א של מלאכי חרכות שמחליקין בה את תיק הסייף, **וברהיטני.** פליינ"א של עושי תריסין (קדושין לה:). **ת"ל ופאת זקנם לא יגלחו.** האמור בכהנים, ואין דרך גילוח בכך, ואתיא ג"ש ליתן האמור של כהנים בישראל ושל ישראל בכהנים (שם). **גילוח שיש בו השחתה.** דרך לגלח בו ומשחית והיינו תער, אבל רהיטני משחית ואין דרך לגלח בו, ומספרים מגלחין ואין משחיתין (מכות כא.) ומהו גילוח דקאסר ליה רחמנא גבי הקפת הראש והשחתת פאת זקן ואישתרי ליה גבי מצורע דמותר הוא בו, היינו תער (לעיל מ.).

איכא דאמרי אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן המעביר בית השחי ובית הערוה לוקה משום [1]לא ילבש גבר שמלת אשה מיתיבי העברת שיער אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים הוא דאמר כי האי תנא דתניא המעביר בית השחי ובית הערוה הרי זה עובר משום לא ילבש גבר שמלת אשה ותנא קמא האי לא ילבש גבר מאי דריש ביה מיבעי ליה לכדתניא [1]לא יהיה כלי גבר על אשה מאי תלמוד לומר אם שלא ילבש איש שמלת אשה ואשה שמלת איש הרי כבר נאמר תועבה היא ואין כאן תועבה אלא שלא ילבש איש שמלת אשה וישב בין הנשים ואשה שמלת איש ותשב בין האנשים רבי אליעזר בן יעקב אומר [א]מנין שלא תצא אשה בכלי זיין למלחמה ת"ל לא יהיה כלי גבר על אשה ולא ילבש גבר שמלת אשה שלא יתקן איש בתיקוני אשה אמר רב נחמן בנזיר מותר ולית הילכתא כוותיה אמרו ליה רבנן לר"ש בר אבא חזינא ליה לרבי יוחנן דלית ליה אמר להון מחמת זקנה נשרו ההוא דאיתחייב נגידא קמיה דרבי אמי איגלאי בית השחי חזייה דלא מגלח אמר להון רבי אמי שיבקוה דין מן חבריא הוא בעא מיניה רב מרבי חייא מהו לגלח אמר ליה אסור והא קא גדל א"ל [ב]בר פחתי זמן יש לו כל זמן שהוא גדל נושר בעא מיניה רב מרבי חייא מהו לחוך אמר ליה [ג]אסור בבגדו מהו א"ל [ג]מותר איכא דאמרי בעא מיניה בתפלה בבגדו מאי א"ל אסור [ד]ולית הילכתא כוותיה:

מתני'

איכא דאמרי. דבהדיא מפרש רבי חייא משום לא ילבש גבר שמלת אשה ואשה דרכה בכך שהוא ניוול לה כשיש לה שער: **ותנא קמא.** דסבר דאינה אלא מדברי סופרים מאי דריש [א] בהאי לא ילבש[(א)]: **אם ללמד שלא ילבש.** כלומר ואם אמר לך הכתוב [ב] שלא ילבש האיש שמלת אשה לכך לא קראו הכתוב תועבה היא [ג] אלא למה הוא בא שלא ילבש האיש שמלת האשה [ד] וילך וישב בין הנשים שיש לחוש משום ייחוד: **בכלי זיין למלחמה.** כדמתרגמינן לא יהא תיקון זיין דגבר: **תלמוד לומר לא יהיה כלי גבר על אשה.** וזה שמצינו ביעל אשת חבר הקיני שלא הרגתו לסיסרא בכלי זיין אלא כמו שנאמר ° ידה ליתד תשלחנה (שופטים ה): **שלא יתקן איש בתיקוני אשה.** דהכי מתרגמינן ליה שלא יכחול ושלא יפרכס [ה] בבגדי לבעונים של אשה: **חזינא ליה לר' יוחנן דליה ליה.** שיער בבית השחי: **איגלאי בית השחי.** כי הוו משלחי [ו] בהפשט מאניה לנגדיה: **דין מן חבריא הוא.** דידע דאסור להעביר [ז] בית השחי: **מהו לגלח.** במספרים בית השחי: **והא קא גדל.** וקא מצער ליה לאינש: **בר פחתי.** בנו של תלמיד חכם: **גבול יש לו.** לאותו שער כיון שגדל יותר ממה שאדם יכול [ח] לסובלו נושר מאליו: **(נזיר) מהו לחוך.** בבית השחי בידו כדי להעביר את השיער [ט]: **מהו לחוך [י] בבגדו.** כנגד בית השחי כדי שיהא נושר על ידי חיכוך: **א"ל מותר.** הואיל ואינו נוגע בשער אלא בבגדו: **איכא דאמרי.** הכי קמיבעיא ליה בתפלה בבגדו מאי כלומר המתפלל מהו לחוך בבגדו כדי שיפלו כינים ממנו הואיל ואינו נוגע בבשרו: **א"ל אסור ולית הלכתא כוותיה.** משום דכיון דאינו נוגע בבשרו מותר. לחוך כמו שור המתחכך בכותל (בבא קמא דף מד.):

איכא דאמרי א"ר יוחנן המעביר בית השחי ובית הערוה הרי זה לוקה משום לא יהיה כלי כו' מיתיבי העברת שער אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים. ולא מצי לשנויי דרבי יוחנן נמי מדברי סופרים קאמר דנסיב ליה לטעמיה מקרא: **הוא** דאמר כי האי תנא. והוי מצי לשנויי כאידך[1] ברייתא דלוקה אלא ניחא ליה לאיתויי תנא דדריש ליה מקרא דההיא ברייתא איכא למידחי דלוקה מדרבנן קאמר: לא יהיה כלי גבר על אשה. ובסיפיה דקרא נמי[2] כתיב ולא ילבש גבר שמלת אשה שלא[3] ילבש איש שמלת אשה כפשטיה דקרא הא לא מלית אמרת דבהכי איירי קרא דהא כתיב בסיפיה תועבה היא ובכי האי גוונא ליכא תועבה: **בנזיר** מותר. להעביר בית השחי ובית הערוה דקסבר אחרי שנזיר מעביר כל שער ראשו לא חשיב נוי ותיקון לגבי אותו האיש להעביר בית השחי ובית הערוה: ולית הילכתא כותיה. דאסור אף לנזיר: **חזינא** לדרבי יוחנן דלית ליה. פירוש שער בית השחי [והוא] גופיה מחייב בהעברתו ומדלא משני במספרים [ה] שקלינייה דלכל[4] הפחות מדברי סופרים אסור לרבי יוחנן אף במספרים: **ההוא** גברא דאיתחייב נגידא קמיה דר' **אמי**. נתחייב מלקות: איגלאי בית השחי וחזייה דלא מגלח אמר להון רבי אמי שבקוה דין מן חבריא הוא. משמע נמי הכא דמדרבנן נמי[5] אסור אף במספרים בבית השחי ובבית הערוה אבל לשאר האיברים לא מצינו איסור (זה הלשון לזו הגירסא ובהלכות גדולות בהלכות נזיר [ג] אמר[6] רב מיקל אדם כל גופו בתער מיתיבי המעביר בית השחי ובית הערוה הרי זה לוקה כי קאמר רב בשאר איברים ומי[7] שרי והתניא העברת שער אינו מדברי תורה אלא מדברי סופרים ואומר ר"י דפריך משום דברייתא קתני סתמא בהעברת[8] שער דמשמע בכל מקום בין בשאר איברים בין בבית השחי ובבית הערוה אלמא שאר איברים נמי אסור ומשני אלא כי קאמר רב במספרים ומדקאמר אלא משמע דהכי פירושו לעולם איירי אף בשער בית השחי ובית הערוה [ד] דקאמר רב היינו במספרים כעין תער: **אמר** רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן המעביר בית השחי ובית הערוה הרי זה לוקה מיתיבי העברת שער אינו מדברי תורה אלא מדברי סופרים. ומשמע לן דמיירי אף בשער בית השחי ובית הערוה מדקאמר סתמא ומשני מאי לוקה דקאמר ר' יוחנן מדרבנן וכן לוקה דברייתא היינו מדרבנן וכפי גירסת הלכות גדולות משמע דאפי' דשאר איברים אסור להעביר שיער[9] ובהלכה פסוקה דרב יהודאי בהלכות נדה מכתב ה"ר יוסף טוב עלם יש כמו בהלכות שלנו[10] אך דגורס במסקנא כי קאמר רב במספרים ולא גרסינן אלא ומשמע דה"פ רב אמר מיקל אדם כל גופו בתער היינו דשאר איברים כדאוקמינן לה ובתער דקאמר דכעין תער אבל בתער ממש ודאי עובר מדברי סופרים כדקתני בברייתא והאי דבעי רב מרבי חייא מהו לגלח במספרים קמבעיא ליה והשיב לו דאף במספרים אסור מדקאמר ליה והא קא גדיל כלומר ומצערו ואי שרי במספרים יטלנו במספרים ורב נמי דשרי כל גופו במספרים כעין תער היינו בשאר איברים אבל בבית השחי ובבית הערוה אסור במספרים [ושמא] אף על גב דלא כתוב [בספרים] אלא מ"מ הוי פירושו כאילו גרסינן אלא והרבה יש בהש"ס כזה וחזר להעמיד דברי רב בבית השחי כו' [ה]: **בעי** מיניה רב מרבי חייא מהו לגלח. פי' בית השחי ובית הערוה: אמר ליה אסור. לפי גירסת הספרים שלנו הבעיא בתער ממש ואסר לו תער ומספרים שרי ולפירוש [הלכות גדולות][11] הבעיא במספרים ואסר לו אף במספרים וכן נראה מדקאמר והא קא גדיל ומאי קושיא יטלנו במספרים: **והא** קא גדיל[12]. והואיל וסופו ליגדל ולצער אותו אף כשיגלחנו אין זה קרוי תיקון ונוי שאינו מגלח אלא ליגלל מלערא: **גבול** יש לו. שאינו גדל והולך כשיער הראש וליכא צערא (הכי גרסינן)[13] משמע כשאין אדם מתכוין לנוי אלא ליגלל[14] לית ביה משום כלי גבר ואם כן המסתכל במראה כדי שלא יחבול בעצמו שרי וכן אומר הר"ף שרבו הר"ר שמואל מאויר"א היה מסתפר במראה: **מהו** לחוך ולהתחכך. כדי להשיר שער בית השחי ובית הערוה אמר[15] ליה אסור ולית הילכתא כוותיה:

ומי

מסורת הש"ס

א) [ברכות יג: מג. שבת ג: כט.], ב) צ"ל שמעינן דלכל, ג) גירסת א"מ זה הלשון אמר רב, ד) גי' א"מ ובתער, ה) [ועי' תוס' יבמות מח. ד"ה לא עשה],

תורה אור השלם

1. לֹא יִהְיֶה כְלִי גֶבֶר עַל אִשָּׁה וְלֹא יִלְבַּשׁ גֶּבֶר שִׂמְלַת אִשָּׁה כִּי תוֹעֲבַת יְיָ אֱלֹהֶיךָ כָּל עֹשֵׂה אֵלֶּה: דברים כב ה

נוסחת הריב"ן

א) ביה בהאי: ב) הכתוב כמשמעו: ג) תועבה היא למה כו': ד) וילך בין הנשים: ה) בתיני: ו) משלחי ליה כשהפשיטו בגדיו להלקותו: ז) שיער: ח) לסבול: ט) ע"י חיכוך: י) בבית השחי בבגד כדי כו':

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ות"ק וכו' לא ילבש הס"ד ואח"כ מ"ה מת"ל אם ללמד שלא:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ת"ל לא יהיה כו' ידה ליתד תשלחנה. וכן הוא בתרגום שם. וכן הוא בילקוט שופטים סימן נו:

הגהות התוספות

1. צ"ל דס"ל כאידך. 2. תיבת נמי נמחק. 3. צ"ל אם שלא. 4. צ"ל משמע דלכל כו'. 5. תיבת נמי נמחק. 6. צ"ל הכי גרס אמר רב כו'. 7. צ"ל ובשאר אברים מי שרי. 8. צ"ל העברת. 9. בס"א איתא בתער במקום תיבת שיער. 10. בס"י בהלכות גדולות שלנו. 11. צ"ל הלכות פסוקות. 12. צ"ל ור"ת מפרש והא קגדיל. והוא המשך אחד עם דיבור שלפנ"ז. 13. צ"ל הגה"ה. 14. צ"ל ליגלל מצערא. 15. נראה דמתיבת אמר ליה הוא דיבור חדש וקאי אבתפילה בבגדו. (אבל עי' ליקוטי הלכות).

מוסף רש"י

בר פחתי. בן גדולים (שבת ג. כט.). הדרן עלך שני נזירים

עין משפט נר מצוה

יג א מיי' פי"ב מהל' עבודת כוכבים הל"י סמג לאוין נח טוש"ע יו"ד סי' קפב סעי' ה:

יד ב ג טוש"ע שם סעי' ג:

טו ד טוש"ע או"ח סי' לב סעי' ז בהג"ה וסי' לז סעי' ג:

פי' הרא"ש

ה"ז לוקה משום לא ילבש וכו' וכיון דקרא מייתי אלמא לוקה מדאורייתא: הרי כבר נאמר בסיפיה דקרא כי תועבה היא הלכך ליכא לפרושי רישיה דקרא הכי דבכה"ג ליכא תועבה אלא ביושב בין הנשים דוגמת אשה כדי לזנות עמהן: ה"ג במילתיה דר"א בן יעקב מנין שלא תצא וכו' ת"ל לא יהיה כלי גבר וכו' ולא ילבש גבר שמלת אשה לא יתקן גבר בתיקוני אתתא. פי' שלא יכחול ולא יפרכס ולא יעבור בית השחי ובית הערוה: [בנזיר מותר]. דכיון דמגלח כל ראשו ביום כלות נזירותו ליכא תקון אשה בהעברת בית השחי ובית הערוה. ולית הלכתא כותיה: חזינן ליה לר' יוחנן דלית ליה בית השחי ובית הערוה. וידע דבמספרים א"א לגלחן כ"כ סמוך לבשר: ההוא דאתחייב ניגודא. מלקות: איגלאי בית השחי. כשהפשיטוהו בגדיו להלקותו: דמן חבריא הוא. וידע דאסור להעביר בית השחי: בעא מניה רב מר' חייא מהו לגלח. אין לפ' דבמספרים בעא מניה דכיון דא"ל ר' חייא אסור היכי אמר רב לעיל דמותר להקל במספרים כעין תער ולא מסתברא למימר דפליג אר' חייא רביה. אלא מהו לגלח בתער: א"ל ר' חייא אסור. והא קא גדיל. ותי' מאי פריך לגלחיה במספרים דר' חייא לא אסר אלא בתער. ופר"ת והא קא גדיל ומצערי ליה והואיל וסופו ליגדל ולצערו אף כשמגלחו אין זה תיקון לנוי אלא להצילו מן הצער. גבול יש לו ואינו גדל כ"כ שיגיע לידי צער: מהו לחוך. להתחכך כדי להשיר שער בית הערוה. א"ל אסור: בבגדו מאי א"ל מותר דבכה"ג שהוא מחכך בגדיו להשירו ליכא תיקון אשה: איכא דאמרי בתפלה בבגדו מאי. כשהוא מתפלל מהו לחכך בבגדו בית השחי ובית הערוה. א"ל אסור ולית הלכתא כותיה:

מתני' מת אחד מהן אמר ר' יהושע יבקש א)אחד מן השוק שידור כנגדו בנזיר ואומר אם טמא הייתי הרי אתה נזיר מיד ואם טהור הייתי הרי אתה נזיר אחר שלשים יום וסופרין שלשים (א) ומביאין קרבן טומאה וקרבן טהרה ואומר אם אני הוא הטמא קרבן טומאה שלי וקרבן טהרה שלך ואם אני הוא הטהור קרבן טהרה שלי וקרבן טומאה בספק וסופרים שלשים יום ומביאין קרבן טהרה ואומר אם אני (ב) הטמא קרבן טומאה שלי וקרבן טהרה שלך וזה קרבן טהרתי ואם אני הוא הטהור קרבן טהרה שלי וקרבן טומאה בספק וזהו קרבן טהרתך אמר לו בן זומא ומי שומע לו שידור כנגדו בנזיר [א]אלא מביא חטאת העוף ועולת בהמה ואומר אם טמא הייתי החטאת מחובתי והעולה נדבה ואם טהור הייתי העולה מחובתי והחטאת מספק וסופר שלשים יום ומביא קרבן טהרה ואומר אם טמא הייתי העולה הראשונה נדבה וזו חובה ואם טהור הייתי העולה הראשונה חובה וזו נדבה וזו שאר קרבני אמר רבי יהושע נמצא זה מביא קרבנותיו לחצאים אבל הודו לו חכמים לבן זומא: **גמ'** ולייתי אמר רב יהודה אמר שמואל לא אמר ר' יהושע אלא ב)[ב]לחדד בה את התלמידים אמר רב נחמן מאי ליעביד ליה רבי יהושע לדקיה דלא ליסרו: **מתני'** ג)נזיר שהיה טמא בספק ומוחלט בספק אוכל בקדשים אחר ששים יום ושותה יין ומטמא למתים אחר מאה ועשרים יום [ג]שתגלחת הנגע דוחה תגלחת הנזיר בזמן שהוא ודאי [ד]אבל בזמן שהוא ספק אינו דוחה:

גמ'

ומי שומע לו. אם [אין]1 דעתו לידור בנזיר לא זה2 שידור כנגדו: **מי** שומע לו שידור כנגדו בנזיר. בזה הענין מספק להיות נזיר אלא הוא לבדו מביא לסוף שלשים יום חטאת העוף והוא הדין עולת העוף ולא חש לפרשה: **ועולת** בהמה. כדי לגלח על אחד מהדמים ואומר כו' ואסור3 לשתות ביין דשמא היה טמא וסופר עוד שלשים יום ומביא קרבן טהרה חטאת ועולה ושלמים: ואם טהור הייתי אומר4 העולה הראשונה חובה. דלא סגי בלא עולת חובה בגילוח ראשון שצריך לכל הפחות לגלח על אחד מהדמים: והשאר5 קרבני. החטאת והשלמים ועולה זו שבאה עכשיו נדבה:

נמצא מביא קרבנותיו לחצאין. דאם טהור היה עולה ראשונה חובה כדפרישית ובגילוח שני מביא חטאת ושלמים דכיון דאין נזיר אחר עמו אינו יכול לעשות בענין אחר שכיון שהוא ספק טמא בסוף שלשים אינו רשאי לגלח בלא הבאת קרבנותיו דתניא בפרק שני (לעיל דף יד:) נזיר שכלו ימיו [לוקה על הטומאה ואינו]6 לוקה על התגלחת:

אבל הודו חכמים לדברי בן זומא. דלא איכפת לו אם מביא לחצאין והלא לא ימצא אחר שידור כנגדו: **ולייתי.** אדרבי יהושע פריך כלומר ויביא לחצאין ומה בכך ומשני אין הכי נמי ולא א"ר יהושע אלא לחדד התלמידים: **אמר** רב נחמן בר יצחק מאי ליעבד ר' יהושע לדקיה דלא ליסרו. לא איתפרש: בע"א7 מאי ליעבד רבי יהושע לדקיה דלא ליסרו פירוש לבני מעים שלא יסריחו דכיון שיבקש אחד שידור כנגדו בנזיר א"כ לסוף שלשים יום כשמגלחין שניהם צריכים להניף החלב ותגלחת שניהם היא לפני תנופה א"כ יסריח החלב במה שיאחרו להקטיר אותו עד שתי תגלחיות דנהי דלא מת אחד מהם כך היא לכולי עלמא שמביאין קרבן טומאה וטהרה הא ודאי [אי] אפשר לתקנו בע"א אבל בסיפא דמת אחד ואפשר לתקנו בתקנת [בן זומא] בלא נזירות אחרת ולא8 הוה ליה למימר לר' יהושע שידור אחר כנגדו ובפירוש [אחר] כתוב לדקיה לאיברים דעולה דאינן נקטרות עד אחר תגלחת שניהם וקשה דעל העולה אינו עיקר מצות דמים כי אם מן9 השלמים ותו למה ימתין הכהן מלהקטירם עד אחר התגלחת וזה לא מצינו ויותר נראה כדפרישית:

נזיר שהיה **טמא** בספק. פירשתי לעיל שילהי פ' כ"ג ה):

ה"ג

מתני' מת אחד מהן א"ר יהושע יבקש אחד מן השוק. ויבקש ממנו שידור כנגדו להיות נזיר כמו זה שמת ויאמר לו אם טמא הייתי הרי אתה נזיר מיד ולאחר שלשים (ג) מותר אתה לגלח ולשתות ביין ואם טהור הייתי וחבירי טמא הרי אתה נזיר לאחר שלשים יום: **וסופרין שלשים יום.** מעכשיו ובסוף שלשים מביאין קרבן טומאה וקרבן טהרה בשותפות ויאמר לאותו שהביא מן השוק אם אני הוא הטמא הרי קרבן טומאה שלי וקרבן טהרה שלך ואם אני הוא הטהור ועדיין לא חל א) עליו נזירות עד לאחר שלשים כדאמר ב) מתחילה ואם טהור הייתי הרי אתה נזיר לאחר שלשים ג) הרי קרבן טהרה שלי וקרבן טומאה בספק וחטאת העוף שמביא על ספק טומאה אינה נאכלת ואזלה לקבורה כדאמרינן בפרק מי שאמר הריני נזיר (לעיל דף כט.) אמר ר' יוסי בר' יהודה מנין לחטאת העוף הבאה על ספק שאינה נאכלת כו' ועולת העוף אי בעי מייתי לה לשם נדבה ואי בעי לא מייתי לה כלל כיון דדורון בעלמא הוא לא מעכבא ואשם נמי לא איצטריך לאיתויי דאשם אינו מעכבו מכפרה כדאמרינן בפרק מי שאמר הריני נזיר מגלח (לעיל דף יח:) הביא חטאתו ולא הביא אשמו מונה ועדיין אסורין לשתות ביין וליטמא למתים ד) אבל חוזרין וסופרין שלשים יום ומביאין קרבן טהרה בשותפות: **ואומר אם אני הוא.** שהייתי טמא קרבן טומאה היה שלי וקרבן טהרה היה שלך זה של עכשיו קרבן טהרתי ואם אני הוא הטהור ואותו שמת היה טמא וקרבן טהרה ה) היה שלי וקרבן טומאה היה בספק הרי זה קרבן טהרתך ומכאן ואילך מותרים לשתות ביין וליטמא למתים: **אמר לו בן זומא מי שומע לו כו'.** אלא ו) משלים את נזירו ויביא בספק חטאת העוף ולאשם ולעולת העוף לא חיישינן כמו שאמרנו אלא חטאת העוף שהיא באה על הספק יביא כמו על ספק טומאה ויביא עמה עולת בהמה ושאר קרבנות נזירות טהרה אינו צריך להביא לאלתר אלא לאחר שלשים ז) שניים שהרי עדיין אינו יכול לשתות ביין וליטמא למתים עד לאחר שלשים ח) יום ומעכשיו אומר אם טמא הייתי החטאת מחובתי של קרבן טומאה ועולה זו לנדבה דנזיר טמא לא מייתי עולת בהמה ואם טהור אני זו עולה מחובתי והחטאת בספק ואינה נאכלת ועולת בהמה קריבה לשם חובה וחוזר וסופר שלשים יום ומביא קרבן טהרה בלבד חטאת בהמה ועולת בהמה ושלמים ואומר אם טמא הייתי עולה הראשונה נדבה וזו חובה עם שאר קרבנותי ואם טהור אני הרי עולת בהמה ראשונה חובה וזו נדבה ואלו שאר קרבנותי: **א"ר יהושע.** נמצאת אתה אומר שאם טהור היה שמביא קרבנותיו לחצאין שבתגלחת ראשונה הביא קרבן עולת בהמה ועכשיו הביא חטאתו וזבחי שלמים: **אבל הודו חכמים לדברי בן זומא.** שאין חוששין אם הביא קרבנותיו לחצאין ועוד שאינו מוצא ט) מי שידור נזיר כנגדו: **גמ' ולייתי.** כלומר י) מה תשובה השיב ר' יהושע (ד) בן לוי לבן זומא שזה מביא קרבנותיו לחצאין יביא לחצאין ומה בכך: **אמר רב יהודה אמר שמואל.** יודע היה ר' יהושע שאין תשובתו כלום ולא אמר כך אלא כדי לחדד בה את התלמידים שיהו נושאין קל וחומר בעצמן ומה כ)(ה) רבינו שיודע הוא בעצמו שאין בדבריו ולא כלום משיב דבר שאינו משנה ק"ו לשאר כל אדם שיכול להשיב על דברי רבו ואפי' יודע בו שאין בדבריו ולא כלום ושאר חביריו יהיו מלעיגין עליו לא ימנע מלשאול כל צרכו וכדאמרינן במסכת נדה (דף כז.) יתיב רב פפא כו' ואחיכו עליה ואמר ד)רבא אפילו כי האי מילתא נימא איניש קמיה רביה ולא לישתוק שנאמר (משלי ל) אם נבלת בהתנשא אם נבלת עצמך על דברי תורה סופך להתנשא בה ואם זמות יד לפה ואם שתקת סופך שיהו שואלין ממך ולא אתה יודע להשיבו ותתן יד לפה: **אמר רב נחמן בר יצחק מה ליעביד ליה ר' יהושע לדקיה דלא ליסרו.** כלומר ל) רב נחמן (ו) דלא שמיע ליה להא דאמרינן דלא אמר רבי יהושע אלא לחדד את התלמידים והכי קא מותיב וקאמר לדברי ר' יהושע דאמר נמצא זה מביא קרבנותיו לחצאין מ) מאי רוצה לעשות בבני מעים בדקי בהמה להצניען שלא יסריחו עד שיביא שאר קרבנותיו בתגלחת שניה אלא ודאי מביא לחצאין ואין בכך כלום: **לדקיה.** כמו דקים שבבני מעים. ולהכי נקט בני מעים נ) שהן מסריחין לפי שעה מה שאין כן בבשר: **מתני' נזיר שהיה טמא בספק כו'.** כמו שהיא מפורשת למעלה בפרק כהן גדול ונזיר (דף נה:):

גמ'

עין משפט
נר מצוה

טז א מיי' פ"ט מהל' נזירות הלט"ו:

[ב מיי' פ"ד מהל' ת"ת הל"ו טוש"ע י"ד סימן רמו סעיף יג]:

יז ג מיי' שם פ"ו הלט"ו:

יח ד מיי' שם פ"ט הל' טו ופ"י הל"א:

פי' הרא"ש

ה"ג ולייתי. לרבי יהושע פריך דאמר נמצא זה מביא קרבנותיו לחצאין ומאי נפקא מיניה ויביאם לחצאין: לחדד בה את התלמידים אה"נ מודה הוא לדברי בן זומא והא דאמר שיבקש א' לידו' כנגדו לא אמ' [אלא] לחדד את התלמידים אם יש בהם משיב כבן זומא הא דקאמר [נמצא זה] מביא קרבנותיו לחצאין ה"ק אם אין אחר נודר כנגדו יצטרך להביא קרבנותיו לחצאין: מאי ליעבד ר' יהושע לדקיה דלא ליסרו. לדקיה היינו המעיים: ולר' יהושע דאמר שידור אחר כנגדו צריך לאחר תנופת החלב עד שיגלחו שניהם ותמצא שיסריחו המעיים. ונהי שאנו נטמא א' מהם ואין ידוע איזה הוא צריך לעשות כן התם א"א לעשות בענין אחר. אבל הכא מוטב שיעשה כבן זומא: ולא נהירא גי' זו דהא אמרי' כבר דלא אמרה ר' (ישמעאל) [יהושע] אלא לחדד בה את התלמידים: נזיר שהיה טמא בספק. כולה מפ' לעיל פ' כ"ג:

מסורת הש"ס

א) [ע' תוספות מנחות פא. ד"ה התורה], **ב)** [ברכות לג: וש"נ], **ג)** לעיל נה: מז:, **ד)** [לפנינו שם איתא רב פפא], **ה)** [דף נה:],

נוסחת הריב"ן

א) חל עליך נזירות כו': ב) כדאמר ליה כו': ג) לאחר שלשים יום: ד) וליטמא למתים וחוזרין: ה) וקרבן טהרה שלי וקרבן טומאה בספק: ו) אלא ישלים את נזירותו: ז) לאחר שלשים שהרי כו': ח) לאחר שלשים יום שניים ועכשיו: ט) שאינו מוצא שידור כנגדו: י) בזו התשובה שהשיב ר' יהושע לבן זומא כו': כ) ומה ר' יהושע אע"פ שיודע בעצמו שאין בדבריו כלום ומשיב כו' שאין יכול להשיב לדברי רבו ואפילו יודע הוא שאין בדבריו כלום כו' מלשאול כל לבו כו' ואי אתה יודע להשיב כו': ל) כלומר לרב נחמן לא שמיע ליה להא דלא אמר כו': מ) מביא קרבנותיו לחצאין צריך להצניען שלא כו': נ) לפי שהן:

הגהות הב"ח

(א) במשנה וסופרין שלשים יום ומביאין: **(ב)** שם אם אני הוא הטמא: **(ג)** רש"י ד"ה מת אחד וכו' שלשים יום מותר: **(ד)** ד"ה ולייתי וכו' ר' יהושע לבן זומא כצ"ל ותיבות בן לוי נמחק: **(ה)** ד"ה אמר רב יהודה וכו' ומה ר' יהושע שיודע הוא בעצמו: **(ו)** ד"ה אמר רב נחמן וכו' כלומר רב נחמן לא הוה שמיע ליה:

הגהות התוספות

1. נ"ל פירוש, אפילו אם דעתו כו'. 2. נ"ל בלא זה, וכ"ה בס"י. 3. נ"ל ועדיין אסור. 4. תיבת אומר נמחק. 5. נ"ל וזה שאר. 6. תיבות המוקפות נמחק. וכ"ה בס"י. 7. תיבת בע"א נמחק ונ"ל הגה"ה. 8. נ"ל לא. 9. נ"ל על.

גמ' [א]תנא בר"א בנזירות מועטת [א]אבל בנזירות בת שנה אוכל בקדשים לאחר שתי שנים ושותה יין ומיטמא למתים לאחר ארבע שנים ותני עלה [ב]ומגלח ארבע תגלחיות [ג]תגלחת ראשונה מביא צפורים וחטאת העוף ועולת בהמה שניה מביא חטאת העוף ועולת בהמה שלישית מביא חטאת העוף ועולת בהמה רביעית מביא קרבן טהרה: אמרת תגלחת ראשון מביא וכו' ממה נפשך שפיר קמייתי דאי ודאי מצורע הוא ולאו טמא הוא ציפורין חובתו °וחטאת העוף ספק אזלא לקבורה ועולה הויא נדבה ולגלחו [ב]תוך שבעה אי אפשר דדילמא לאו מוחלט הוא ורחמנא אמר [1]תער לא יעבור על ראשו עד מלאת ואי לאו מצורע ודאי הוי והוא טמא חטאת העוף חובתו וציפורין אבראי קא מתעבדין ולא הוי חולין בעזרה ועולת בהמה הויא נדבה ואי לאו מצורע הוא ולאו טמא הוא ציפורין אבראי קא מתעבדין חטאת העוף לקבורה עולת בהמה הויא חובתו והא בעי אשם רבי שמעון היא [ג]דאמר מייתי ומתני תגלחת שניה ושלישית ציפורין לא צריך דהא עביד מאי איכא דילמא ודאי מוחלט הוא חדא לספק ספרו וחדא לספק טומאתו תגלחת רביעית מביא קרבן טהרה ומתני

ואי

גמ' ותני עלה ומגלח ארבע תגלחיות. בנזירות מועטת משלשים לשלשים ובנזירות מרובה משנה לשנה: **תגלחת ראשונה מביא צפורין.** דהיינו ציפרי מצורע שכתוב בהן ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהורות ד): **וחטאת העוף.** דקרבן טומאה דנזיר: **עולת בהמה.** דקרבן טהרה דנזירות: **ממה נפשך אי ודאי מצורע הוא ולא טמא.** במת הילכך הא דקא מייתי ציפורים זו היא חובתו וחטאת העוף דקרבן טומאה א) בנזיר הוי ספק ואזלא לקבורה משום דדילמא לאו טמא מת הוא ולא חזיא להקרבה ועולה דקמייתי קרבן נדבה דילמא מצורע הוא ועדיין אינו ראוי לתגלחת טהרה דנזירות: **ולגלחו** ה) **בתוך שבעה.** כמשפט של מוחלט שסופר שבעה ואח"כ מגלח: **אי אפשר דדילמא לאו מוחלט.** ולאו טמא הוא והוי נזיר טהור ורחמנא אמר תער לא יעבור על ראשו: ב) **ואי לאו מצורע ודאי הוא ולאו טמא מת הוא.** אלא נזיר טהור לציפורין דקמייתי לא חיישינן דאבראי קא מיתעבדי ואי משום חטאת העוף הא קאזלא לקבורה ועולת בהמה דקמייתי הויא חובתו: **והא קבעי איתויי אשם.** מצורע בתגלחת שניה ואשם במצורע ודאי מעכב באכילתו כדקיימא לן ו) הביא כפרתו אוכל בקדשים ואילו בכל הני ארבע תגלחיות אמאי לא תני ליה אשם: **הא מני ר' שמעון היא דאמר מייתי ומתני.** כדאמרי' בפרק בתרא דמסכת מנחות (דף קה.) רבי שמעון אומר למחרת מביא אשמו ולוגו עמו ואומר אם מצורע הוא זה אשמו וזה לוגו ואם לאו אשם זה יהא שלמי נדבה ואותו אשם טעון שחיטה בצפון ומתן בהונות הכא נמי מייתי אשם מצורע ומתני: **תגלחת ב' ושלישית לפרים חיות אינו צריך.** להביא שכבר הביא בתגלחת ראשונה: מאי אית לך למימר דמיבעיא ליה לאיתויי דילמא מוחלט הוא ולא טמא ותגלחת ראשונה עלתה לו לימי חלוטו ותגלחת שניה זו היא של ימי ספרו וצריך להביא קרבן מצורע להכי הוא דאמר דלייתי חטאת העוף ג) בתגלחת שניה ובתגלחת שלישית חדא לספק חלוטו וחדא לספק טומאה דנזירות דבתגלחת שניה איכא למימר שמא מוחלט הוא וחטאת העוף עולה לימי ספרו. וא"ת והא בחטאת בהמה הוא דמיחייב ולא בחטאת העוף אי לאו דליהוי עני ד) לפי שאין חטאת בהמה באה על הספק ה) לפי שאינה נאכלת מספק והויא לה כחטאת שנתכפרו בעליה ומיתסר לאיתויי לפי שאין מביאין קדשים לבית הפסול תקון ו) רבנן שיהא כותב כל נכסיו לאחרים והוי עני ומביא חטאת העוף הבאה על הספק כדאמר בפ' מי שאמר הריני נזיר (לעיל דף כט.) אע"פ שאינה נאכלת וה"נ תני עלה בתוספתא (פ"ו ה"א) בברייתא ז) ומפרשינן לה נמי הכי בפרק בתרא דמסכת נדה (דף ע.) גבי שני מצורעים שנתערבו קרבנותיהם וכו' ואי אמרת דמוחלט וטמא הוא ושתי תגלחיות הראשונות עולות לו לתגלחת חלוטו וימי ספרו הילכך בתגלחת שניה מיבעי ליה לאיתויי חטאת העוף במקום חטאת בהמה שהיה מחוייב להביא ואידך חטאת העוף דקמייתי בתגלחת שלישית תיהוי לספק טומאה ועולת בהמה שבזו ושבזו תיהוי נדבה ואיכא נמי למימר דדילמא לאו מצורע הוה אלא נזיר טמא ותגלחת ראשונה עלתה לו לתגלחת טומאה דנזיר ותגלחת שניה לתגלחת טהרה לכך מביא עולת בהמה דהויא חובתו והחטאת בספק ובתגלחת רביעית מביא קרבן טהרה ח) חטאת דבהמה ועולה ושלמים ומתני:

ואם

ה"ג **תגלחת** ראשונה **מביא צפרים.** לספק מוחלט אחת שחוטה ואחת משולחת וחטאת העוף לספק נזיר טמא ועולת בהמה לספק נזיר טהור ועולת העוף דלא אייתי כדין נזיר טמא ק"ל[1] ושמא מספק לא הצריכוהו וכן צריך לומר דשלמים דנזיר טהור לא הצריכוהו שלא הצריכו לספק נזיר טהור רק קרבן להתירו בתגלחת וכדאמרי' גילח על א' משלשתן יצא: ה"ג שניה מביא חטאת העוף לאו משום דנזירות טומאה[2] יעלה לו למנין שבעה וביום השמיני יתחיל למנות דבנזיר טמא ליכא לספוקי בתגלחת שניה אלא משום ספק מוחלט ואף עולת בהמה שמא[3] לא היה מוחלט כי אם נזיר טמא: שלישית מביא חטאת העוף. דאולי היה טמא ותגלחת של מוחלט לא יעלה לתגלחת לא לנזיר טהור ולא לנזיר טמא כדפרישית[4] בסמוך: ועולת בהמה. דשמא מוחלט הוא אך לא טמא: **רביעית.** דליכא לספוקי לא במוחלט עוד ולא בטמא עוד מביא קרבן טהרה משלם: **אמרת.** כמו אמר מר תגלחת ראשונה מביא צפורין וחטאת העוף ועולת בהמה ממה נפשך אי ודאי מצורע הוא ולא טמא הוא הצפורין לחובתו וחטאת העוף ספק אזלא לקבורה ועולה הוי נדבה: ולגלחו בסוף שבעה. דהיינו תוך שלשים לא אפשר דדילמא לאו מוחלט הוא ורחמנא אמר תער לא יעבור כו': **והא** בעי אשם ר' שמעון היא דאמר מייתי ומתנה. דאמר בפרק התערובת (זבחים דף עו.) ובפרק בתרא דנדה (דף ע.) דאשם נמי מתנה בשלמים אף כי ממעט זמן אכילתן אי לאו מצורע הוא ובודאי טמא הוא חטאת העוף חובתו לפרים אבראי ולא הוו חולין בעזרה ועולת בהמה הוי נדבה ואי לאו מצורע הוא ולא טמא הוא לפרים אבראי קא מתעבדי וחטאת העוף לקבורה אזלא ועולת בהמה היא חובתו: **תגלחת** שניה ושלישית לפורים חיים[5] בשביל מוחלט לא צריך דהא עביד מאי איכא למימר דילמא ודאי מוחלט היה חדא לספק [ספרו] וחדא לספק טומאתו תגלחת רביעית מביא קרבן טהרה ומתנה: ז) **ספק טמא** ומוחלט **ודאי אוכל בקדשים לאחר** שמנה ימים. כלומר ביום השמיני ולאחר לאו דוקא שיום ראשון לנזירותו מגלח לחלוטו וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים וביום [השביעי] יגלח וביום השמיני יביא קרבנות מצורע ובו ביום מותר לאכול בקדשים ועתה אם היה טמא ודאי יספור ז' ויזה שלישי וז' ויגלח בז' אבל עתה שהוא ספק דילמא לאו טמא הוא אלא טהור מוחלט ולכך לגלחו בתוך שלשים אי אפשר דילמא לאו טמא הוא ורחמנא אמר תער לא יעבור על ראשו עד מלאת ולכך ימנה שלשים ויום שמיני עולה לו וביום שלשים ואחד יגלח כדין כל נזיר שמגלח יום שלשים ואחד כדאמר בפ' קמא (לעיל דף ה:) הרי ביום שלשים[6] יגלח תגלחת שלישית דשמא[7] נזיר טמא הוא והימים הראשונים יפלו וצריך למנות שלשים יום עוד וביום שלשים ואחד יגלח תגלחת נזיר טהור והיינו דקאמר ושותה יין ומיטמא למתים לאחר ששים ושבעה ימים דהיינו [יום] ס"ח זה הכלל אי אפשר לעשות דין נזירות טומאה ולא נזירות טהרה עד תום ימי חלוטו ואינו קרוי מחוסר כפורים ליאסר בקדשים אלא בשביל מוחלט שטומאתו מגופו:

מוחלט ספק **טמא**[8] **ודאי אוכל בקדשים אחר שלשים ושבעה ימים ושותה יין ומיטמא למתים לאחר שבעים וארבעה ימים.** מאחר שאינו ודאי מוחלט לא יגלח שום תגלחת כי אם לסוף ז' אחר הזאה שלישי וז' ומגלח בשביעי ובשמיני מביא קרבן חטאת העוף ח) ונזירות[9] טומאה ואי אפשר לגלח שנית עד שלשים דשמא אינו מוחלט והשמיני יעלה למנין שלשים וביום שלשים ואחד[10] יגלח [שמא][11] מוחלט הוא והוו להו הנך שני תגלחיות לחלוטו והיינו דקאמר אוכל קדשים לאחר שלשים וז' דהיינו יום ל"ח וסוף שבעה ימים יגלח שלישית כדין נזיר טמא ויום ל"ח יעלה לו למנין ז' וביום השמיני יתחיל למנות נזירות טהרה[12] ט) (לישנא אחרינא) וביום שלשים ואחד יגלח תגלחת נזיר ליטהר והיינו דקאמר ושותה יין ומיטמא לאחר ע"ד דהיינו יום ע"ה: **טמא** ודאי מוחלט[13] **ודאי אוכל בקדשים לאחר** ח' **ימים ושותה יין ומיטמא למתים לאחר ארבעים וארבעה ימים.** דמאחר שהוא מוחלט ודאי יום תחילת נזירותו יגלח וביום שבעה יגלח[14] וביום שמיני יביא קרבנות מצורע ובו ביום יהא מותר לאכול בקדשים והאי לאחר ח' לאו דוקא אלא ח' עצמו ובשביל שהוא טמא יספור י) ז' על יום שמיני של חלוטו וביום הז' יגלח וביום השמיני יביא קרבנות טומאה ויתחיל למנות נזירות טהרה שלשים כ) על יום שמיני וביום שלשים ואחד יגלח ויביא קרבנות טהרה והיינו דקאמר ושותה יין ומיטמא למתים לאחר מ"ד ימים דהיינו יום מ"ה:

נזיר

מסורת הש"ס

א) [לעיל נו. תוספתא פ"ו], ב) גי' א"מ סוף, ג) זבחים עו. מנחות קה. נדה ע., ד) [ויקרא יד], ה) גי' א"מ בסוף [וכ"ה בכ"י], ו) [נגעים פי"ד מ"ג], ז) שייך לע"ב, ח) גי' א"מ כנזיר טמא, ט) גי' א"מ שלשים יום, י) גי' א"מ ח' עם יום שמיני, כ) גי' א"מ יום עם יום שמיני,

◆

תורה אור השלם

1. כָּל יְמֵי נֶדֶר נִזְרוֹ תַּעַר לֹא יַעֲבֹר עַל רֹאשׁוֹ עַד מְלֹאת הַיָּמִם אֲשֶׁר יַזִּיר לַיְיָ קָדֹשׁ יִהְיֶה גַּדֵּל פֶּרַע שְׂעַר רֹאשׁוֹ: במדבר ו ה

◆

נוסחת הריב"ן

א) דקרבן טומאה בנזירות הוי בספק כו' הוא ולא אפשר להקריבה ועולה דקמייתי קרבה נדבה: ב) בכ"י איתא בזה"ל ואי לאו מצורע ודאי הוא אלא טמא מת הוא הלכך האי חטאת העוף דקמייתי זו היא חובתו ולאשם ולעולת העוף לא חיישינן אי לא מייתי להו כיון דלא מעכבי והאי דקמייתי צפרים נמי לא חיישינן דאבראי קא מתעבד': ועולת בהמה דקמייתי הויא חובתו כ"א ואי לאו מצורע ודאי הוא כו': ג) (בתגלחת שניה כו' לימי ספרו) ליתא בכ"י: ד) כיון דאבראי הוי חטאת העוף הוא דמייתי לפי שאין כו': ה) מפני שאינה כו' דהויא לה כו': ו) תקון ליה רבנן כו' על הספק אע"פ שאינה והשאר ליתא: ז) ומפרש לה בפרק בתרא: ח) משלם חטאת כו' ומתנה אם ודאי נזיר הוא עכשיו והיה מוחלט וטמא עולה ראשונה שבכולן תגלחיות הן עולת נדבה וזו חובה ושאר קרבנותיו ואם:

◆

גליון הש"ס

גמ' וחטאת העוף כו' לקבורה. ע' סוף תמורה במתני':

עין משפט נר מצוה

יט א ב מיי' פ"י מהל' נזירות הל"א:
כ ג מיי' שם הל"ג ד ה ו ז ח וע"ש בכ"מ:

◆

הגהות התוספות

1. ר"ת קשיא לן. 2. נ"ל לאו משום נזיר טמא. וכ"ה בס"י. ומתיבת יעלה עד יתחיל למנות, נמחק. 3. נ"ל יביא דשמא. 4. נ"ל כדמפרש. 5. נ"ל חיות. 6. נ"ל שלשים ושמנה. 7. נ"ל ושמא. 8. נ"ל וטמא. 9. נ"ל לנזירות טומאה. 10. תיבת ואחד נמחק. 11. נ"ל ושמא. 12. נ"ל נזירות טהרה שלשים ואחד. 13. נ"ל ומוחלט. 14. נ"ל יגלח תגלחת שניה.

◆

פי' הרא"ש

אמרת. כמו אמר מר: ר"ש היא דאמר בפ' התערובת ובפ' בתרא דנדה דמייתי אשם ומתני ומתני בשלמים ולא חייש על מה שממעט זמן אכילתו ומביא קדשים לבית הפסול: הויא חדא לספק ספרו וחדא לספק טומאתו. פי' חטאת העוף על תגלחת שניה הוי לספק סוף ימי ספרו ושל תגלחת שלישית הוי לספק ימי טומאתו.